

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Készíteteket nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATABASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A vak lárma.

Arad, deczember 5.

A napi sajtó elfajulása és a kormány ellen utazó fakciózus ellenzéknek azon taktikája, hogy hazug híresztelések által igyekszik a közérület nyugalmát zavarani, s a fenálló rend iránti bizalmat meg-ingatni, pompásan egymásba illenek. A szenzációban dolgozó sajtónak szüksége van mindennap valami újabb „eseményre” a melyet a fekete lobogó mellől szívesen szállít az ultramontán vezérkar. Az egészben csak az a sajnálatos, hogy az irányzatos sajtónak politikai czélokát szolgáló szenzáció hajhászatával a publicisztika függetlenebb része versenyrekelnie érzi magát kénytetve, s így az ügyek meg-érése és eldöntése napja, melyeknek már az esélyek kedvezőbbekké tétele szempontjából, de a helyzet komolyságára való tekintetből is a nemzet önbizalmához méltó komoly nyugalomban kellene le-folynia, a sajtó örökös riadója által a fejlesztett idegesség és kapkodás jellegét látszik magára öltetni.

Sokat árt az ügy óhajtott sikeres le-folyásának az a kimélet nélküli tapintatlan vádaskodás, melylyel egyes organumok a szentesítés bünbakjai gyanánt olyan politikai tényezőket állítanak pellengérré, a melyeknek részessége legalább is kétes, és a melyeket az ő jóakaró vagy semleges maguk tartásának föltehető esetén az igaztalan támadások mindenesetre elker-serítenek és ok nélkül ellenünk hangol-nak. A kabinetre hárul a helyzetből eredő

felelősségnek teljes sulya, s méltányos volna, hogy a kiknek a fenforgó kompli-kációkat párttaktikából kiélesíteniök nem áll érdekekben, a kormányt zavartalanul és a viszonyok ismeretéből meritett belá-tása szerint szabadon engedjék csele-kednie.

Igy nincs értelme annak a vehemens támadásnak, a melyet liberális irányu sajtó-organumok is gróf Kálnoky külügy-miniszter, sőt az egész külügyminisztérium ellen intéznek. Ha Kálnoky gróf a ma-gyar kormány s általában a magyar par-lament törvényhozói működésének oly el-lensége volna, mint a milyennek állítják, lehetetlen, hogy idáig a két kormány kö-zött a békés egyetértés, sőt a kölcsönös támogatás melletti együttműködés fenáll-hatott volna. Ugy a magyar kormány, mint a hozzá közel álló beavatottabb kö-rök teljesen tisztában voltak s vannak az iránt, hogy Kálnoky gróf nem tartozik ama titkos faktorok közé, melyek a ko-rona háta mögött a reakció érdekében a magyar kormány, a magyar nemzet és alkotmány ellen intrigálnak.

Ha vannak-e egyáltalában ily titkos frondörök, s ha igen, kik azok s tulaj-donképen mit akarnak, az rövid idő mul-va ugyis nyilvánossá lesz; szembe fogja magát velök találni a magyar nemzet, ha — mi azonban föl sem tehető — csak-ugyan sikerül a koronát a nemzet aspi-rációi ellen hangolniok; ekkor megfog-juk a magyar nemzet és az alkotmányos szabadság ellenségeit a maguk valóságá-

ban színről-szinre ösmerhetni, s felesleges őket mostan a falra festeni.

Magának a kormánynak és a szabad-elvű pártnak van legkevésbé érdekében a helyzet bizonytalanságát tovább huznia, halasztania. A parlament elé tegnap be-nyújtott indemnitás-javaslat azonban a kormánynak egy oly ténykedése, melyet végre kellett bajtania, mielőtt a bizalmi kérdésnek a koronával szemben való föl-vetésére csak gondolhat is. Bármilyen okból és bármilyen viszonyok között válják is meg egy kormány az ügyek további vezetése-től, az özönvizet nem hagyhatja maga után. A loyaltás valamint a kormányzat zavartalan tovább folyása egyaránt meg-követeli, hogy a lelépő minisztérium az utána következő számára az ügykezelés lehetőségét biztosítsa. A budget-törvény, melynek alapján a jelenlegi kabinet kor-mányoz, e hó végén lejár, s ez időn túl minden garas kiadása, melyet akár a mostani, akár egy más kormány tenne, törvénytelen cselekmény volna, míg az új költségelölírányzat megszavazva nincs. — Minthogy pedig a most folyó budget vita ez évben már előreláthatólag be nem fejeződhetik, a két havi felhatalmazást ok-vetlen kérnie s kapnia kell a kormánynak akár a maga, akár utódja számára.

Ennek a fölhatalmazásnak a megsza-vazása a jövő hét elejére okvetlenül meg fog történni, s ha odáig nem lesz a tör-vények szentesítése által a helyzet tisztá-va, bizonyára megfogja tenni a kor-mány azt, a mit az alkotmányosság elve s a közbéke biztosításának érdeke köte-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Utóhang a „Politikai Divatok”-hoz.*

— Irta: Jókai Mór. —

Ha valamely munkámhoz, úgy bizonyára a „Politikai divatok”-hoz szükséges a felvilá-gosító végző.

Valószínűleg feltűnik az olvasónak az a sok hézag, a mi e regény folyamatán elárulja magát. A történet, mely egy irányban meg-indul, egyszerre csak más irányt vesz: az el-beszélés ott, a hol legérdekesebbnek ígérkezik, hirtelen letörök s új fejezetbe csap át. Közön-domásu tényeken átugrik a mese s lesz belőle mese, a hol lehetne igaz történet: ér-dekesebb a költött dolgoknál. A jellemek szé-les alapon vannak megkezdve, s erre az alapa alig van valami felépítve. A nagy, dicsőség-teljes harcából, mely a szereplő alakok tisztító tüzet képezte, semmi sem jut érvényre, csak a vég katasztrófa: az is csak allegoriákban, amiknek a sorai között kell keresni a komoly valót; a historiai háttér pedig egészen elvész, a korrajz elhalványul, az előadás hangulatában a hazafias lendület kerültetik.

Ennek a magyarázata az, hogy én ezt a regényt akkor kezdtem el megírni, a mikor az új alkotmányos korszak (1861-ben) azt a csa-lóka reményt költötte fel, hogy az elmúlt sza-badság újra életre kel hazánkban. Felszabadult a politikai szószék és a sajtó.

Régi óhajtasom volt olyan nagyobb re-gényt írni, mely a szabadságharcot tünteti vissza. Mégekkor élénken emlékeztem a 48/49-iki világra: minden nagy és apró, tragikus és komikus alakja a dicsőséggel és rémekkel tel-jes korszaknak ott élt, ott kísértett a lelke-mben: és én elég naiv voltam azt hinni, hogy ezt mind föl lehet már támasztani a hamuból, a ködből.

Mire aztán elkészültem a regénnyel, ak-korra vége lett az alkotmányos korszaknak. Jött az átokerthelt Schmerling-sera. Százszorta rosszabb a Bach-korszaknál; mert „ez” egy becsületes absolutizmus volt, mely kimondta az őszinte jelszót, a mihez tartasuk magunkat: „Zahlen und's Maul halten”; de Schmerlingék egy hazudott alkotmányosság színe alatt kö-vettek el rajtunk erőszakot, s ha Bach kor-mányozni ránk küldte a németeket és a kato-nákat, azok tisztességes idegenek voltak, a kikkel lehetett beszélni, ha németül tudtunk; de Schmerling ránk erőszakte azokat a ha-zánkfiait, a kik gyűlöttek bennünket (mert gyűlölni a magyart csak a magyar tudja iga-zán.) Azok aztán azonfölül, hogy mortifikáltak bennünket, még gunyt is üttek belőlünk: úgy hogy a katonai törvényszék valóságos oltalom volt ránk nézve az adminisztratív közegek dü-höngése ellenében.

Hát természetes, hogy ennek az én regé-nyemnek ebben a korszakban nem akadt ki-adója. Pesti Napló, Magyar Sajtó szerkesztői kidobtak regényemmel együtt az ajtón, mikor belepillantottak. „Hisz ez a forradalomban ját-

szik!” Voltak kiadói, a kiknek szintén be-mutattam. „Van önnek két bőre, hogy az egyiket le engedheti magáról huzatni?”

A regény ott penészedett a fiókomban.

Egyszer aztán a magyarországi ellenzék megemberelte magát, vezérférfiai elhatározták, hogy egy sajtóorganumot hoznak létre, mely nézeteiket képviselje. Engem biztak meg a szerkesztőséggel. En adtam az új lapnak a „Hon” nevet. Magam jártam utána Bécsben az udvari kancelláriánál, hogy az engedély megadassék rá. Gróf Forgách Antal első kér-temre megadta az engedélyt. En siettem az irással fel Budára gróf Pálffy Mórchoz, bejelenteni, hogy van passzusom az új lap kiadásához.

— Háj, barátom, monda a helytartó, az még nem elég, hogy a kancellár beleegyezett, még én is itt vagyok. Önnek előbb reverzálist kell adni magáról, hogy lapjában a kor-mányt pártolni fogja.

— Kérem: itt van már a zsebemben a reverzális. Tudtam, hogy ez is szükséges.

Az volt pedig ebben a reverzálisban, hogy én kötelezem magamat a magas kor-mányt minden a házára nézve üd-vös intézkedéseiben teljes erőmmel támog-atni.

A kormányzó nagyon csóválta a fejét: „a házára nézve üdvös.”

— Hallja, barátom, maga nagyon ravasz ember. Hát csak írjon újságot. De vigyázzon a pennájára, hogy valami ki ne cseppenjen belőle.

* Lásd irodalmi rovatunkat.

lességeül eléje szab; és e kötelességet teljesíteni fogja annélkül, hogy az amugy is izgatott hangulatot a szenzációból élő sajtónak vak lármájával oktalan módon fokoznia kellene.

BELFÖLD.

Az indemnitás. A két hónapra szóló indemnitási törvényjavaslat a költségvetési tárgyalás megszakításával, a képviselőháznak hétfői, december 10-iki ülésén kerül napirendre.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, december 5.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Perczel Dezső majd Bánffy Dezső báró.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár és Papp Elek.

A kormány részéről jelen vannak: Werkerle Sándor dr. miniszterelnök, Festetics és Lukács miniszter.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A földművelési költségvetés.

Szily Pongrácz konstatálja, hogy az országban milyen örömteljes hangulatot keltett a földművelési érdekek felkarolása, azt, hogy még olyan pártok is, amelyek idáig a mezőgazdaságot semmit sem tettek, most külön bizottságokban megjelölték az érdekeket. Am az örömteljes hangulat nagyon megcsappant; amikor országszerte azt kellett, hogy tapasztaljuk, hogy hiszen itt nincs egyébről szó, mint pártcélokról, amelyeknek szolgálatába fogadták a mezőgazdaságot, de a világot sem megfordítva. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Persze ennek a mezőgazdasági törekvésnek első feladata a kormányt a közönséggel közös vámtérületet szidni a létező bajok miatt. Hogy mennyire igaz ez a támadás, bizonyítja az a körülmény, hogy az ellenzék saját magának mond ellent, amidőn azt hirdeti, hogy az önálló vámtérület segít-e a bajainkon, a nyers termények árán, stb. Hiszen külön vámtérület mellett még kevesebb nyereségre tudnánk tudni adni a tehát az árhanyatlás még nagyobb volna. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Hasonlóképp igaztalan a malmok támadása, amikor éppen ezek a malmok teszik lehetségesnek a mezőgazdasági tevélségünk exportját olyan kikészítésben, hogy azt a külföld akceptálja. (Helyeslés jobbfelől.) Mert látja a kormányban az ellenzék által taktikai szempontból eltagadott törekvést a tényleg létező bajok

orvoslására, a költségvetést megszavazza. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

Papp Elek nem osztja Szily állítását, hogy a közös vámtérület kisebbiténé exportunkat, mert elvesztenék a fogyasztó Ausztria piacait. Ez nem így van. Mi nem akarunk Ausztriával vámháborút, mi csak azt akarjuk, hogy mindenki a maga szemetjén kaparjon; úgy tegyen kiki, ahogy jónak látja. (Derűtség.) Nem ért egyet Szunyogh Szabolccsal sem, a mit a leginkább sajnál. Mert Szunyoghot gyerek kora óta ismeri és látta, hogy milyen jó magyar felfogás szerint és milyen igazi magyaros értelemben nevelték. Ime a környezete mennyire infocziálja ezt a derék magyar embert, hogy ma azt mondja: pusztul a régi birtokos osztály? — gombház, ha leszakad lesz más, a régi adófizető helyett akad új, az új birtokos személyében. Már kérem Szunyogh Szabolcsot, hogy lehet ilyet mondani?

Szunyogh Szabolcs: Almodol, öreg! Soh'se mondtam én ilyet! (Derűtség.)

Papp Elek: Pedig az a pusztuló birtokos osztály ingyen szolgálta a hazát ezer éven át karddal és — tanácsosál. (Derűtség, felkiáltás balfelől: A tanácsot te adtad!) Ezt a gazdasági osztályt meg kellene hogy becsljük. És hol van ma ez az osztály? Ott van, kérem'ásson, hogy én most Karczagon a búzát 5 frt 80 krért adom el. Hát állapot ez? Ha valaki ezt neki évekkal ezelőtt mondta volna, ő azt az illetőt besegítette volna a megfigyelő intézetbe. De hát nem is lehet ez másként ebben a szerencsétlen tariffájú refakció világban, amikor egyenesen a középosztályra utazik mindenki. Ugy kellene tenni, hogy a kötött birtokokat ne nagy bérletnek adják ki, hanem az ilyen bérletekkel segítsenek a középosztályon. Ez sincs eszébe senkinek. A közlekedési eszközök olcsóbbá tétele is szükséges volna, a többek között a vízi utak kiépítése. Erre sincs gondja senkinek, mert még mindig csak vasutakat gondolnak a zemberek. Vízutak helyett azonban csinálnak művizet. És még a legzárazabb időben is annyi ártó állapotot állít meg a mérnöki tudomány, hogy ha azon mind viz volna, akkor a pap a kathedrán gatyakötésig állna vízben. (Zajos derűtség.) Határozati javaslatot nyújt be, melyben a vízjogi törvény revízióját és a marhahus jutányos elárúsítását sürgeti. (Helyeslés balfelől.)

Miklós Gyula konstatálja, hogy a vízjogi törvény küszöbön van és ezért kéri a határozati javaslat visszavonását. (Helyeslés jobbfelől.)

Papp Elek nem vonja vissza javaslatát.

Rosenberg Gyula az agrárkérdésekhez szól s azt mondja, hogy nálunk ilyenek nincsenek, mert agrár kérdések csak ott vannak, hol a földművelés érdekei szemben állnak a kereskedelmével és az iparával, ez pedig nálunk nem így van.

Végül Ivánka Oszkár beszélt a költségvetés ellen.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1894. évi december hó 12-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydara-boknak.

20. A tanács jelentése a vízvezeték és csatornázással kapcsolatos házi összeköttetések és berendezések költségeire nézve a háztulajdonosok érdekében szükséges hitelművelést tárgyában.

21. A vízvezeték és csatornázási bizottság jelentése a vízvezetéknek szűrőkészülékre való berendezetése iránt.

22. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszteriumnak intézvénye az állami tanító-képezde végleges felépítése végett telakkal és pénzzel való hozzájárulás tárgyában.

23. Hegedűs László és nejének fellebbezése, a várostól megvett Maros-parti telken felépítési kötelezett épület fel nem építése következtében a tanács által kiszabott kötbér fizetése alól való felmentése és az építési határidő meghosszabbítása iránt.

24. Gruber Ede kérvénye a bérház-épületben bérelt emeletközi lakás bérletének meghosszabbítása iránt.

25. A tanács jelentése a sétányok, a faiskolák és fasorok fentartásának rovatánál felmerülő több kiadás fedezése tárgyában.

26. U. az. Zombori István, Luczay Miklós, Kiss Mihály és neje, Tegler József, Medveczky Ede, Bohus István, Lui Antal, Lakatos Károly, Wolf Aladár és Burger Péter által emelt új épületek községi adómentességének engedélyezése iránt.

Arad, 1894. decz. 5.

Kiadta:

INSTITORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

IDŐJÁRÁS.

Légyomás: reggel 7 órakor 765.3 milliméter, délután 2 órakor 766.0 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 4.0$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 8.1$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 2. délután 2 órakor EK. 1. Felhőzet: reggel félborult, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 1 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Deczember 6. —

Ködös. — Jelentékeny csapadék nélkül. — Fagypontról körül hőmérséklet.

HIREK.

Deczember 6. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Miklós. — Protestáns naptár: Miklós. — Görög-keleti naptár (november 24.): Kelemen. — A nap két 7 óra 15 perczkor, nyugszik 3 óra 55 perczkor.

Az új lap szerkesztősege nagy hamar megalakult, régi, kipróbált ellenzéki pontikusokból és új szabadelvű tehetségekből. Új évre oly nagy előfizető közönség gyűlt össze melléje, mely annak fennállását biztosítani látszott; azonfelül voltak előkelő, nagybirtokú támogatói: azok között első rendben Almásy Pál (a debreczeni országgyűlés volt elnöke, ki már egy halálítéletet tartogatott az emlékei között.)

Most azután módomban volt a „Politikai divatok”-at a közönség elé hozni a saját újságomban.

Folyt a munka akadálytalanul valami hat hétig.

Ekkor egy új munkatárs koczogtatott be hozzánk.

Egyike a legelőkelőbb magyar főuraknak: nagyonban gazdag, műveletségben alapos, testben, lélekben fiatal: gróf Zichy Nándor.

Egy terjedelmes, jól kidolgozott memorandumot hozott, melyben mély szakavatottsággal voltak kimutatva a politikai hibák, melyek Schmerling rendszerét Magyarországon kivihetlenné teszik, s erőszakos keresztülvitel esetén Magyarországot és Ausztriát tejjesen tönkre tennék. Különösen nemzetgazdasági tekintetben volt ez fényesen megvilágítva.

Zichy Nándor elébb a Pesti Naplót kínálta meg ezzel az emlékirattal; de Kemény Zsigmondnak nem volt kedve a fejét az oroszlan torkába bedugni; akkor aztán én hozzám

hozta a cikket. En közöltem azt barátaimmal: nagyon tetszett nekik. Szerző beleegyezésével valami keveset módosítottam rajta. (A módosítás szelidítés volt a kifejezésekben: szerző igen erősen bánt el az uralkodó politikai rendszer vezérferfiával.) A memorandum egy számban jelent meg. Koppant sensatiót idézett elő az olvasó közönség táborában.

Két nap mulva azonban egy jó barátom, kinek összeköttetései voltak a helytartóságnál, azzal a jó hírrel lepott meg, hogy „Pálffy Móricz dühös ránk a Zichy Nándor gróf cikke miatt, s kiadta a parancsot, hogy katonai törvényszék elé kell bennünket állítani, s mindkettőnköt három havi börtönre ítélni.” (Schmerling alatt az volt a politikai divat, hogy a szerzőn kívül még a szerkesztőt is beosukják.)

En egy nagy plaidoyerre készültem, melyben napnál fényesebben bebizonyítottam, hogy gróf Zichy Nándornak tökéletes igaza van.

Ezt a védbeszédet (ékes német nyelven) elő is adám a katonai törvényszék előtt, mely állt egy ezredesből, egy őrnagyból, egy századosból, egy főhadnagyból, egy alhadnagyból, egy őrmesterből, egy kaplárból, egy fráterből és egy közbakából.

Ily szakértő bíróság előtt lehetetlennek hittem, hogy argumentumaim meggyőző hatást ne eszközöljenek.

Annál nagyobb volt aztán a meglepetésem, mikor az auditor kihirdette az egyhahatározott ítéletet.

„Egy esztendei tömlőcz, nehéz vasban.”

— Mi a kakukk? mondám én az audиторnak; hisz a helytartó csak három hónapi fogságot kért ránk kiméretni.

— Das übrige ist für die schöne Vertheidigung! Mondá nevetve az auditor major.

Azonkívül ezer forint bírság.

A bírságot lefizette Zichy Nándor; de a börtönt bizony együtt kellett leülnünk.

S a legszebb volt az egész ítéletben, hogy nem sajtó vétségeikért lettünk ám elítélve; nem valami politikai büntetésért, hanem „közönségháborításért”. Tehát gróf Zichy Nándor és Jókai Mór elmehetnek vele dicsekedni, hogy ifju korukban együtt hajigáltak be ablakokat és gázlámpákat a kerepesi úton, a miért egy esztendei börtönre lettek elítélve, s fizettek ezer forintot az összetört üvegekért. Így lett az megmagyarázva — a morva cserepárnak, a mi törvénybíráknak.

Es én azért mégis maradok a fentebbi állásom mellett, hogy a katonai kormányzat valóságos oltalom volt ránk, szegény szabadelvű hírlapírókra nézve, az adminisztrációs tyranokkal szemben.

Először is a katonák megtették azt a kitűnő tréfát, hogy nem érték be azzal, hogy minket elítéltek közönségháborítás miatt ellenzéki cikkünkért, hanem aztán előfogták a kormány által subventionált Schmerlingianus lapok szerkesztőit is, a kik minket, védtelen ellenfeleket, megtámadtak azokat is elítélték, becsubuk: „közönséghá-

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— A hivatalos lapból. A király dr. Salza uer János kegyesrendi áldozópap, kolozsvári főgymnasiunai rendes és egyetemi rendkívüli tanárnak a közoktatás és különösen a nevelés terén szerzett érdemei elismerésül Ferencz József rend lovagkeresztjét adományozta.

— Aradváros nyugdíjbizottsága Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester elnöklete alatt tegnap délelőtt ülést tartott, melyen a megboldogult derék városi tanácsnok Parcz István özvegyének szavazta meg a nyugdíjösszeget. Ez ügy a legközelebbi városi közgyűléshez kerül.

— Az alföldi nagy műtről, mely tudvalevőleg minket a radmegyeieket is közelebről érdekel, a következőket véli tudni a „Magyarország”: Az alföldi nagy műnt építése tárgyában differenciák merültek fel a pénzügyi és a kereskedelemügyi miniszterek között. A kereskedelemügyi miniszter olyformán kontemplálta annak kivitelét, hogy azon megyék, melyeknek területén a nagy műnt végighalad, ily arányokban járuljanak a költségek fedezéséhez. A megyék az erre szükséges költségeket annuitásokra, bankkölcsönök útján szerezzék be, de ezeknek az annuitásoknak fedezését évről-évre a kereskedelemügyi miniszterium saját tárczájából teljesítené. Így tehát az építési költségek tulajdonképpen teljesen az államot terhelnék. E terv alapján az építést az egész utvonalon meg is kezdték, de most, a dolognak ily előrehaladt stádiumában a pénzügyminiszterium értesítette a kereskedelemügyi miniszteriumot, hogy a költségek beszerzésének tervezett módja ellenében ellenvetései vannak a szhoz hozzá nem járulhat. Ennek következtében az utépítés késedelmet fog szenvedni, mert a két miniszterium a kérdés felett hosszas tárgyalásokba bocsátkozott.

— Népesedési mozgalom. Roppant aránytalank az e heti születések és halálozások arányait jelző számok. Nagyon kevés leány hal, s fölülte sok születik. Ha sokáig így tart, akkor a férjfelöltek áziója tetemesen emelkedni fog. Született az elmúlt héten Arad város területén 21 gyermek; és pedig 9 fi, 12 nő; az arány 23:5. Ennek ellenében elhalt 22 egyén, és pedig 15 fi, 7 nő; az arány 24:7 promille. Difteritisz-halálozások kettő volt a héten.

— A körorvos fizetések felemelése. A belügyminiszter egyik vármegye közönségének körorvos fizetés felemelése ügyében hozott határozatát feloldotta s új érdemleges határozathozatálát rendelte el, mert a törvény csak azt rendel, hogy a körorvos fizetését a községek meghallgatásával a törvényhatóság állapítja meg, de azt nem mondja, hogy egyszer és mindenkorra; a miből folyólag az, hogy az annak idejében fennállott viszonyoknak megfelelően kiszabott körorvos illetmények a körülményeknek változával ugyanazon az utón és módon, a mint eredetileg megállapítottak, ne módosíthatassanak, elvi szempontból kizártnak nem tekinthető. Igaz ugyan, hogy a törvényhatóságok e jogot ily irányban, hogy az egyszer már megállapított fizetés leszálltassák, csak rendkívüli esetekben gyakorolhatnák; a fizetés felemelését azonban magasabb rendű érdekek nem akadályozzák és a kérdés kizárólag attól függ, vajjon történt-e időközben a viszonyokban oly változás, mely a szóban forgó rendszabályt elfogadhatóvá tenné.

— A megkésített gyorsvonat. Nagy meglepetésben részesültek tegnap reggel azok, akik Aradról Budapestre akartak a gyorsvonattal utazni. Az indóház előcsarnokában a fekete táblán ez a felirat állott: „Az erdélyi gyorsvonat három órát késik.” Később azt signálták, hogy a gyorsvonat nem három, de négy órai késéssel érkezik be az aradi pályaudvarba. Az utazók között e miatt természetesen nagy volt az elégtelenség, mivel így csupán a déli személyvonattal utazhattak el. A gyorsvonat fél egykor érkezett be Aradra, s így folytatta útját Budapest felé. Értesülésünk szerint a késés oka tengelytörés volt, mely Dévánál történt.

— Tiszti orvosi vizsgák. A Budapesten most tartott tiszti orvosi vizsgálaton többek között képesítést nyertek Villányi Izidor eleki és Szárnyassy Béla uja-radai járási orvosok.

— Szerencsétlen pisztolylövés. Sajnálatos baleset érte vasárnap este színtársulatunk derék, népszerű komikusát, Főriss Pistát. Az este a „Liliomfi” vígjátékban Szellemfit játszotta, s midőn a pisztolyal lött, akkor érte a baj. A pisztolyt ugyanis fölülte erősen töltötte meg az ügyetlen kellekes, s így történt, hogy a csőből kitörő láng Főriss fülebe csapott. Kezdetben nem érezte a fájdalmakat, tegnap azonban a próbán hirtelen oly rosszul lett, hogy nem volt képes játszani. Erős szagatások vettek rajta erőt, úgy hogy kezelő orvosa, dr. Hermann legalább két heti nyugalmat javasolt neki egészsége helyreállí-

tása czéljából. Kivánjuk, hogy mielőbb viszontláthassuk a derék komikust a színpadon, s újból tapsolhassunk neki.

— Utóállítás a várban. Utóállítás volt tegnap az aradi várban. Előállott összesen egy aradi illetőségű hadköteles és öt népfölkelő. Ezek közül csak egy volt alkalmas a népfölkelési szolgálatra, a többi, mint alkalmatlant elutasították. — A megye részéről összesen 17 embert vizsgáltak meg, még pedig 2 hadkötelest, 9 népfelkelőt és 6-ot a keresetképeség megállapítása szempontjából. Az előállított 2 hadköteles közül egyet szolgálatra alkalmasnak találtak.

— A Tescula-féle rémmese. Megirtuk a minap, hogy egyes fővárosi lapok milyen rémes mesét irtak egy aradi gör. kel. román tanítóról, Tescula Lázárról, akit állítólag Metianu püspök s tanártársai, magyar szelleme miatt kiűldöztek állásából, s a sok zaklatással az örület karjaiba kergették. Már akkor megozáfoltuk az eset valóságát s elítéltük azt az éles tendenciát, mely a cikkekben hangoztatva volt. Most már a napnál is világosabb, hogy az egész mese csakugyan rémmese és semmi egyéb nem volt, amit a levegőből fújtak fel minden alpnélkül. A szenzációs esetre vonatkozólag a „Hazánk” tegnapi száma az alábbiakban teszi meg korrekcióját:

A vádakra, mik a napi sajtóban egész özönnel s erősen kiszínezve zuhantak Csorogár Romulus, az elmebeteg gondnokának fejére, hosszabb czáfolatot küldött be hozzánk a gondnok ur. Okmányokkal az egész ügy tárgyilagossá és igazságossá előadásaival meggyőzött bennünket a gondnok ur, hogy az egész Tescula-ügy oly mártásban, minőben föl lett találva, fantasztikus rémmese. Amelyik rész belőle a Hazánkban is megjelent, az arra vonatkozó czáfolatot készséggel tesszük közzé a következőkben: E szerint Tescula, bár elmeháborodott, hatóságilag is gondnokság alá van helyezve, ma is húzza teljes fizetését, évi 900 forintot. Tanártársai nem gyűlöletből, hanem látva háborodottságát — a kollegialitás szánakozásából, tapintatosan szoktatták el az iskolától a készséggel helyettesítik meg ma is. Az a bizonyos magyar nő, kivel nem engedték boldogulni Metianuék Tesculát, teljesen ismeretlen volt előttük, egész a legutóbbi napokig, mikor kiszült, hogy a regény hősnője egy Liszteskófa az aradi Tökölly-téren. Nem is „szende szűz”, hanem férjétől külön válva élő asszony, aki 1893-ban két szerződést kötött az elmebeteg Tesculával s magára iratta a boldogtalannak hájasfalvi szülei örökségét s Aradon szerzett házat. Ez az asszonyság, a szenvedő ideál, azon-

borításért”. A ki csak vezércikket irt, akár a kormánypolitika mellett, akár ellene, az mind közönségharbitó volt, mind becstűt. Pokoli humor volt ez!

A börtönben pedig a katonák oly ember-ségesen bántak velünk, elítéltekkel, a hogy csak magyar vendégszerető gazda bánhat a vendégeivel, szó sem volt „harminczhárom fontos vasról, kezére lábára.” Pompásan éltünk, soha életemben több szabadságom nem volt, mint fogságomban, egész nap látogatókat fogadtam, este kimentem vacsorálni a sváb-hegyre, a porkolábot is elvittem magammal. Térparancsnokunk, a jó Haymerle, kívül-belül valóságos mintaképe volt egy magyar viczispánnak.

En egy héttel előbb kezdtem meg a fog-ságot, mint Zichy Nándor. A minék ez volt az oka: Ugyanazon a napon, a melyen Zichy Nándor a kegyetlen ítélet folytán megfosztott a nemességétől (a mire Deák Ferencz azt az élezet csinálta, hogy jelenben nagy Magyarországon a leggazdagabb paraszt Zicai (sic) Nándor), ugyanazon a napon ajándékozott meg egy minden titulusknál méltóságosabb czímmel, az „apa” czímmel. Akkor született az első gyermeke. Fiatal, ideális szép neje gyermekágyban feküdt. A helytartó megengedte az apának, hogy egy hétig, a mig a neje veszélyen tul lesz, otthon maradhasson.

Mikor aztán egy hét leteltével ő is bekerült, a derék Haymerle azonnal feljött hozzánk (két egymással szomszéd szobában

laktunk) egész udvariassággal felajánlani, hogy bármint kívánságai lesznek a fogoly urnak, azokat készséggel teljesíteni fogja.

(Nekem például megengedte, hogy a faragó szerszámaimat felhozassam a börtönbe; ott faragtam ki a feleségem mellszobrát fából.)

Zichy Nándor azt az egyetlen kívánságát nyilvánította a térparancsnok előtt, hogy engedjék meg neki minden nap a börtönből kimehetni hajnali misére a templomba.

A jó Haymerle azt mondta, hogy erre az egyre nincs instructioja a hadügyminiszteriumtól; de majd kérdést fog intézni az iránt Bécsbe.

Megadták a Bécsből e kegyes óhajására az engedélyt az én mélyen tisztelt fogolytársamnak? azt nem tudom; mert én nekem ő fel-sége legmagasabb kegyével elengedte a hátralevő fogházbüntetésemet, s Zicai Nándornak is csak az otthon töltött héttel kellett tovább szenvedni nálamnál. Ugy látom, hogy a nemességét is visszakapta. Hanem az ezer forintot nem adták vissza: az ottmaradt a csend-harbitás által okozott károk megtérítésére.

Hát ez idáig egész humorisztikus történet volt; de most következik a szomorú része — rá nézve.

A mint engemet elítéltek fogságra, az én lapomnak a publikuma úgy széllyel szaladt, hogy a második évnegyedre fele sem jött vissza. Megijedtek a tisztelt hazafiak, hogy odavész az öt forint, ha én ott rekedek: talán attól is tartottak, hogy most már a prenume-

rásokra kerül a sor: azokat is rendre fizik rabszujakra közönségharbitás miatt. Most már veszteséggel folytattam a lapkiadást. A regényemért sem kaptam semmi honoráriumot. Ellenben meg volt vele az a kegyetlen mulatásomban, hogy a cenzor minden lépten-nyomon lefoglalta a lapot a Tárcaóban folyó regény miatt; nekem aztán egyre másra törülnöm, másitanom kellett benne; kihagynom iv száma-ra azokat a részleteket, a mik a szabadságharczra vonatkoztak, amik őseimnek a jellemét kiemelték, megszöknöm a legjobb gondolataimtól, üresen hagynom az összekötő epizódok helyét. Soha még regényírónak keservebb vajudása nem volt a munkájával, mint nekem ezzel az elbeszéléssel. Irigyletem a muzsika íróknak a sorsát. Így készült, föltek-ra szakgatva, újra összefoltozva a „Politikai divatok.”

A hirlapom közönsége pedig egyre apadt. Irni sem mert már bele senki a neve alatt. Egyszer aztán lapom főpártolóját, Almássy Pált is eltögték, állítólagos összeesküvés miatt. Erre a többi pártoló hívek is itt hagyták a fővárost.

Azért még folytattam a lapot s vele együtt a regényt. Volt egy kis örökségem a szüleim után, az egy magyar-utcai házban feküdt. A házat eladtam, az örökségemet ráköltöttem a lapra, folyvást bizva a haza sorsának jobbra fordultában. De ez csak nem következett be. Aztán adósságra folytattam a lapot. Mikor aztán már a nyomdai hitelem is teljesen ki volt,

felül megkapta Tescula tartásdíját is, 75 forintot. Mivel azonban Csorogár Romulus mint gondnok ellen, időközben megindította a szentszék a szokásos nyudijaztatási eljárást, a gondnok, elővigyázatból, november hóra már nem adta ki az asszonynak az egész 75 frtot, hanem belőle 15 frtot, esetleges költségekre, takarékpénztárba tett. Ezt a körülményt tudatta a gondnok a lisztesasszonynyal, az inkriminált utalvány szélén, melyben, mint meggyőződöttünk, szó sincs Tescula elmebeli gyöngeségéről. Az asszonyság lármaza tele a 15 frt levonása miatt az aradi szerkesztőségeket egy leszómozó koholt szenzációval, ezek meg felülve a lisztes hölgy hazugságainak, sorban felültették a rémjeséivel a központi lapokat, a min most már perze csak sajnálkozni lehet. Végre csak azt emeljük még ki a nyilatkozatból, hogy Tescula, a kit magyarságért üldöztek az örületbe, nem tud magyarul többet annál a pár szónál, a mit Aradon tanult.

— Verekedő lakótárs. Levelezőnk írja: Stnuber Péter apáti lakos együtt lakott Botás Kájévr szintén odaváló lakossal. A két ember azonban nem a legjobb viszonyban élt egymással, mely aztán a napokban rutverekedéssel végleg megszakták. Stnuber Péter ugyanis az összeszólalkozás folyamán annyira feldühödött, hogy fejszét ragadt és Botás hátán súlyos sebet ejtett vele. A verekedőt már le is tartóztatták.

— Ebmarás. Tegnap délután Muskán Mari 7 éves leányt a Fejsze-utca 36 számú házban egy kutya megmarta. A seb, mely a czomb felső részén van, nem veszélyes, az ebet megfigyelés alá helyezték.

— Harmadfél óráig egy kutban. Majdnem végzetessé vált kellemetlen kalandja volt Nagybecskerekben egy odaváló hentesnek. Ruman Sándor — így hívják a hentest — a napokban éjjel fél 12 órakor ment haza: az éjszaka sötét volt, eltévesztette az utat s betévedt a vámház udvarára, hol egy ujonnan készült, még bekerítetlen kut áll. A hentes nem vette észre a kutat s belezuhant a több mint két öles mélységbe. Szerencsésjére a kut aljára egy keresztvas volt a falak közé illesztve s Ruman nem vesztette el lélekjelenetét, esés közben belekapaszkodott a rudba. A kutban aztán elkezdett kiabálni, de senki sem jött segítségére. Hátán nehéz kosár volt s a rettentő súly alatt karjai már-már zsibbadni kezdtek, mikor véletlenül arra jött felesége kis fiával. Az asszony ugyanis nagyon nyugtalankodott, hogy férje éjjel után sem jött haza s keresésére indult. A kiabálást hallva, odasiatott a kis fiával. Mikor legnagyobb rémtüetére a hangban férje hangjára ismert, fellármázta a vendéglőt és családját,

merítve, mikor a nyomdászom nem akart tovább kontóra nyomtatni, azelőtt a kényszerűség előtt álltam, hogy a lapot megszüntessem. Megegyeztem Keménynyel, hogy a még hátralévő egy hónapra a Hon előfizetőit a Pesti Naplóval fogja kielégíteni. Barátaim mind beleegyeztek az elhatározásomba. Minden embernek insége volt. A buza ára leszált két forintra (olvast 2 forintra o. é.) A mely nap reggel megegyeztem Keménynyel, másnap kellett volna aláírunk a szerződést, az nap este kaptam egy táviratot Zichy Nándortól: „Lapodat meg ne szüntesd, holnap reggel nálad leszek.“ Már nyolcz órakor ott volt. Rövid volt a találkozásunk.

— Ambár lapod politikáját nem osztom, pártodhoz nem tartozom, mégis nem engedhetem, hogy ez a lap megszűnjék, mennyi öszegre van szükséged, hogy aztat folytathasd?

Mondtam neki valami összeget.

Szó nélkül kezembe adta; nem várta, hogy megköszönjem: eltávozott.

En aztán folytattam a lapot, a jövő év-negyedben az előfizetők újból felsereglettek, nyomdászom vállalkozott az együttkiadásra, s attól fogva a Hon virágzásnak indult.

Ilyen viszonyok között, ilyen kedélyhangulat mellett jött létre a „Politikai divatok“ című regényem.

kik aztán kötelekkel kimentették a szegény embert borzasztó helyzetéből. Az alélt embert — a ki harma d fél óráig volt lenn a kutban — óráig kellett dörzsölgetni, míg magához tért s ujjait egyenkint kellett a kötérlől leválasztani, mert még odahaza is görcsösen szövitotta a mentő zsinórt.

— Apróságok. A kitűnő fűtő-anya-g.

Egy háztulajdonos így szól egyik szegény lakójához, a ki nem tudja lefizetni a lakbért:

— Majd megmutatom önnek milyen kitűnő fűtőanyag mellett melegszen én! Lakó: Oh ha ezt ön az én szobámban mutatná meg! A pa. Te Abszi! Az már mégsem járja, hogy neked folyton pénzre van szükséged. Most is tíz forintot kérsz. Hová vezet ez? Abszi: A kávéházba, édes apám. Szigorúan. Egy kissé érettebb koru hölgy kérényt nyújt be egy egyesülethez, miközben megmondja nevét és foglalkozását. Az elnök: Kora? A hölgy (habozva)!. . . Huszonnyolcz éves vagyok. . . Elnök (ridegen): Azt akarom tudni, hogy hány éves — tényleg! Szeli d fenyegetés. Kérek egy kis alalmisnát, mert ezen töltött revolveren kívül semmim sincs.

— Az emberi munka értéke. Hogy a körülmények szerint mennyire különbözik az emberi munka értéke, kitűnik a következő kimutatásból: Tenyson kezébe vett egy értéktelen iv papirost s egy költeményt irt rá, megkeresett 60,000 forintot. Így fizetik a zseni munkáját. V a n d e r b i l t csak a nevet írja egy darab papirotra, melynek értékét ez által száz millió forintra emeli fel. Így dolgozik a töke. Az Egyesült-Allamok vesznek másfél uncia aranyat és rávernek egy madarat s ez 250 forint értéket képvisel. Ezt nevezik pénznek. A mechanikus vesz két forint értékű anyagot és órát készít belőle, mely száz forintot ér. Ezt nevezik ügyességnek. A kereskedő vesz egy árucikket, mely megér 20 krajczárt és eladja egy forintért. Ezt nevezik üzletnek. Egy hölgynek módjában állna hat forintért igen csinos kalapot vásárolni, de ez a hölgy inkább vásárol olyan kalapot, melynek 15 frt. az ára. Ezt nevezik bolondságnak. A bányamunkás tíz óra hosszáig dolgozik és négy tonna érczet vagy kőszenet szállít fel két forintért. Ez munka.

— Nincs többé „obsit“. Tudjuk, hogy a katonai életnek legutóbbi momentuma abból áll, hogy tizenkét esztendei szolgálat után kap a katona egy nagy elbocsátó levelet, a melyet műnyelven „obsit“-nak neveznek. Nagy az öröme a katonának, ha ezt a levelet megkapja, mert ez azt jelenti, hogy vége minden kötelezettségének és többé sohasem kell vezényszóra emelgetni a lábait és sohasem törni többé a vállát a „ozakkumpack“. Nos, az „obsit“ nem létezik többé. A nagy peccsétes, czifra okmány helyébe az új véderő, illetőleg népfölkelési törvény értelmében a népfölkelőkönyvecske jön, melybe bele van jegyezve a tulajdonosnak minden törzskönyvi adata, szolgálati kimutatása és egyuttal beléje van vezetve, hogy melyik népfölkelési kerülethez és milyen minőségben van az illető beosztva. Azok, a kiknek katonai szolgálati kötelezettségük ideje ebben az évben lejár, az újesztendő első napjaiban megkapják népfölkelési könyvecskéiket.

— Állást kereső trónkövetelő. A párisi lapok kihirdetésében néhány nap óta a következő hirdetés olvasható: „Egy huszonkilenc éves, jómodoru fiatal ember, aki francozául, hollandul, angolul és németül beszél, érti az olasz nyelvet is és aki mint a holland hadsereg nyugalmazott tisztje egy ideig a francia „Idegenek legiója“-ban szolgált Afrikában, bármilyen állást elfogad. Homályt vehetne reá az a körülmény, hogy dedapját és dedanyját a múlt század vége felé politikai okokból lefejezték, de az illetőket azóta rehabilitálták. Ajánlatok a következő ozimre keretnek: L o u i s de B o u r b o n stb.“ Ez a fiatal ember, aki ebben a hirdetésben bármilyen állomás betöltésére ajánlkozik, a B o u r b o n n a u n d o r f családból származik és azt állítja, hogy ő XVI. Lajos dedunokája, tehát trónkövetelő.

— Köszönet nyilvánítás. Az izr. jótékony egyesület részéről kibocsátott felhívás következtében adományozni sziveskedtek: Eies Ármin 10 frt, Mittler Zsigmond, Schwarz Simon, Kohn S. N., Deutsch Mór, Lászlai Sándor, Szalai Manó, Basch Lipót, Weiss Mór és fiai, Böhm Adolf, Assael Adolf, Grimm A. József 5—5 frt, Raucher Adolf 8 frt. 50 kr., Reisinger Zsigmond, Schreyer Nanetta,

Wallfisch Ármin, Rosenberg Miksa dr., Pollak Gyula, Spiegel Lipót, 3—3 frt, Marek Sámuel és fia, Glük Dezső, Kell Manó, Lengyel, Neumann M., Stern M. A., Lövinger Gyula, Goldschmidt Miksa, Doman Ignác, Herbstain Mór, Weiss József, Glück Károly, Reich B. Károly, Lövy Hermann, Deutsch testvérek, Lövy Mór, Buchsbaum Adolf, Huszerl, Leichter Lipót 2—2 frt, Kaufmann Viktor 1 frt 50 kr., Münz J., Steinitzer József, Guttmann Samu, Riesz Sámuel, Lefkovits Mór, Pohl Károly 1—1 frt, dr. Tolnay János 1 ö, Rávész Adolf 1 ö, Assael Ármin fél öi tűzifát, összesen 132 frt, és 2 és fél öi tűzifa, előbbi kimutatás szerint 174 frt és 11 és fél öi tűzifa, fő öszeg 306 frt és 14 öi tűzifa. E nagylelkü adományokért halás köszönetét fejezi ki L u s t i g Adolf elnök.

— Zalogházi árverés lesz ma Weisz Dávid helybeli zálogintézetében, melyre az érdeklődőket e helyen is figyelmeztetjük.

GYÁSZROVAT.

† Boros Janka temetése. Nagy részvét között tegnap délután 3 órakor ment végbe Boros Jankának a templom-utczai elemi leányiskola feledhetlen emlékü igazgatódjének temetése. A gyász szertartást Csák Czírjék minorita áldozár s hitoktató végezte. Az egyházi szolozsmák elhangzása után a tanítókárból alakult dalkör nagyhatásu gyászdalt énekelt, melyet Mádai Mátyás polg. iskolai tanár irt ez alkalomra. A kegyelet adóját nagyszámú közönség róta le. A városi hatóságot Sala cz Gyula kir. tan. polgármester és Institoris Kálmán főjegyző képviselte. A községi polgári és elemi fiu- és leányiskolák tanzestületeit Millig József iskolatitigyelő vezette, képviselve volt a kereskedelmi akadémia, a kir. főgymnásium és főreáliskola részéről is számosan vettek részt, nemkülönbben az új-aradi el. isk. tanzestülete is megjelent. Közéletünk kiválóbbjai közül Simay István nyug. tiszt. tanácsos, Hermann Gyula, Kornai kir. közjegyző, Boros Vida, Tarján yi Vilmos és még igen számosan vettek részt a megboldogult végtisztességén. A virágok és koszorúkkal megrakott díszes kocsi előtt, az élete delén elhunyt derek tanítóno növendékei, az ez idő szerinti IV. osztály haladt, könynyeikkel adóztak szeretett igazgatójuk emlékének. Hogy mily tiszteletnek és szeretetnek örvendett életében a megboldogult, leginkább igazolta a nagy számban megjelent közönség, mely méltó elismerését róta le. A sirnál meghatva álltak kar társnői és pályatársai, kik örökre bucsút vettek Boros Jankától. Ő most már pihenni tért egy hosszú munkás élet után s lelke, mely oly nemesen világított a nehéz tanítói pályán, a megdicsőültek honába tért. A béke anyala virrasszon felette! Legyen áldott emléke!

† Özv. Seelinger Náthanné elhunytát tudatja az alábbi gázslap: Alólirottak mely fájdalomtól telt és megtört szívvel jelentik, szeretett és elfelejthetlen édes anyjuk, illetőleg, testvér, anyós, nagyanya, és jó rokon özv. Seelinger Náthanné szül. Fried Amália f. é. december hó 5-én, d. e. fél 10 órakor, életének 59. évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei f. hó 6-án d. u. fél 3 órakor fognak saját lakásából, Batthyányi-utca 38. szám alatti házból, az izr. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Arad, 1894. évi december hó 5-én. Aldás és béke hamvaira! Seelinger Ede, Seelinger Adolf, Seelinger Helén, Seelinger Etel, Seelinger Janka, Seelinger Jakab, Seelinger Hermann, Klein Miksáné szül. Seelinger Róza gyermekei. Fried Lévi, Fried Ignáts testvérei. Seelinger H.-né szül. Brüll menyec. Klein Miksa veje.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az „Aradi Torna-egyesület“ választmánya tegnapelőtt délután 6 órakor tartotta rendeshavi gyűlését, melyen R o b i t s e k Agoston dr. elnökölt. Elő sorban felolvasatott az október havi választmányi ülésjegyzőkönyve, melynek tartalma észrevétel nélkül tudomásul vétetett. A jegyzőkönyv hitelesítésére elnök Steinitzer Pál dr. és Izstray Géza választmányi tagokat kérte fel. Működő tagokul fölvétettek: Jely János dr., Visi Ferencz, Gruber Géza, Spitz Nándor, Kresztics Balázs, Lövy Ignác, Zubor Andor, Nikolicz Sándor, Schönauer Károly; pártoló tagokul: Billich Aurél és Deák Szilárd. Kömives József pénztárnok előterjesztette pénz-

tári kimutatását, mely szerint készpénz-maradvány 2656 frt 48 kr., a f. évi hátralék 210 frt, melynek behajtásával a választmány az egyesületi ügyeért megbizta. Ezen jelentés tudomásul vétetett. Nagy Sándor titk. művezető indítványára elhatározta a választmány, hogy 1895. évi február 23-án a lyceumi tornateremben disztornázást rendez, melynek költségeire 30 forintot utalványozott ki s megbizta a titkár-művezetőt, hogy a rendezésre egy bizottságot állítson össze s azt a jövő gyűlésre terjessze elő. Szóba került még a farsang folyamán a Krispin féle teremben rendezendő családi jellegű táncvigalom rendezése, melyre vonatkozó érdemleges határozatát a választmány a legközelebbi gyűlésében fogja meghozni. Ezután a választmány kimondotta, miszerint a szokásos havitársas összejövetel f. hó 7-én azaz pénteken Nagy Lajos vendéglőjében fog megtartatni, melyre az egyesület tagjai hírlapi úton lesznek meghívandók. Ezután a folyó ügyek letárgyalásával a gyűlés befejeztetett.

TANÜGY.

(—) A tanoncztartó iparosok figyelmébe. Az aradvárosi községi siket-néma iskola mellett a siket-néma-iskolai igazgatótanító önkéntes ajánkozása folytán a helybeli iparosoknál elhelyezett siket-néma-tanoncok részére december hó elejétől külön iparos-tanonc tanfolyam nyílt meg. Tekintettel arra, hogy ipariskolai oktatásban való részvételre minden tanonc kötelezve van és a siket-néma tanoncok az elméleti oktatás alól eddig csak azért voltak felmentve, mert oktatásukra hiányzott az alkalom: felhivatnak mindazon aradi iparosmesterek, kiknél siket-néma fiuk vannak tanoncokként alkalmazva, hogy ilyen tanonczaikat a siket-néma-iskola igazgatójánál (templom-utcai leányiskola-épület) f. hó 15-ikéig mulhatlanul beírassák és a hétfőn és pénteken d. u. 5-7 óráig tartandó előadásokra pontosan elküldjék. — Aradon, 1894. évi december hó 5-én Arad. szab. kir. város ipariskolai bizottsága.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

December 6. (Csütörtök) A zsidóné, opera.
December 7. (Péntek) Denise, színmű.

„Zsidóság és kereszténység.”

— Egy aradi műről —

Ezen oszlop alatt Szilágyi Albert dícséretes czélzattal munkát irt, melyből az első füzet megjelent Révész Nándor bizomnyában, Aradon. Mi lesz a még hátralévő négy füzetnek tartalma; nem tudjuk. Az előttünk fekvő füzetből azt vesszük észre, hogy szerző nem elég széles látókörrel fogott munkájához. Amit az ügy érdekében csak sajnálni lehet; mert a keresztény és zsidó előítéletek megszüntetése, mit szerző czélbavész munkájával, osakugyan közérdekű. E czél azonban nem érjük el az által, ha akár a zsidokat keresztényeknek akár a keresztényeket zsidóknak deklaráljuk. A vallászmékek története és egy fejlődést mutat, mint minden más történet; azt pedig tudjuk, hogy a jobb a jónak mindig ellensége, és „vice versa.” Am a magát mindenki jobbnak tartja.

Ezuttal szerzőnek csak egyes állításaira reflectálunk még. Hogy ki és mi volt Keresztelő Szent János, azt ő a német Tauffer-Taucher szóból akarja kimagyarázni: gyenge kísérlet. Sault mi római polgárnak — pogány — ismerjük és nem zsidó rabbinak, mint szerző feltüntetni akarja csak azért, hogy a kereszténység és zsidóság közötti szakadást Saulnak a későbbi Pál apostolnak róhassa fel. Saulnak római polgárságát mutatják halálának körülményei: mintrómai polgár nem feszíthették őt keresztire és ezért lefejezték. Egyik helyen szerző ó szövetségi kereszténységről beszél; ilyen nem létezett: a kereszténység épen maga az újszövetség. A felebaráti szeretetet úgyosan állítja előtérbe, mint olyan erkölcsi törvényt, melyen egy a keresztény, mint a zsidóvallás fölépült s mely a kettőnek alkalmas találkozási pont gyanánt kínálkozik a jövőben; de feleli, hogy ezen szavaknak „Szerecsfelebarátodat, mint önmagad” értelmezése más a zsidó, és más a keresztény vallásban; és hogy épen ez az értel-

mezés idézett elő olyan nagy távolodást a két felekezet között, hogy az eredetileg egy tőből kihajtott két eszmekör hívei gyűlölködésbe mentek át.

E gyűlölet már a római császárok idejében oly nagy volt, hogy zsidók — Rossinak, a Földalatti-Róma nagy ismerőjének adatai nyomán — feljelentése indítja meg a keresztények üldözését: e feljelentéseknek súlyt kölcsönöznek politikai okok, amennyiben egyes előkező rómaiak állanak a keresztények közé, és e körülmény fenyegetővé teszi az új felekezetet a fenállott hatalmi rendre nézve.

Erdekes a Jézus elítélésére vonatkozó eredeti okmány — melyet szerző a bourgeois érseki palota levéltára után közöl magyar fordításban: — „Názarethi Jézus Juda nemzetségéből elmarasztaltatván, — Tiberius Augustus rómaiak császáranak isteni hatalma ellen való ámitás és lázadásban, ezen szentségtörő tényért Heródes urunk, a császár judai helytartója vádjára alapján, Pontius-Pilátus bíró parancsára, keresztalárra ítéltetett. A közvesztő helyre holnap reggel, márczius idusának 23-ik napján egy század praetorianus őr fedezete alatt fog kivitetni. Az ugynevezett zsidók királya a Strunal-kapun fog kivezettetni. A császár hivatalnokai s alattvalói felszólítottak ezen rendelet foganatosítására segédkezet nyújtani. Jeruzsálem, márczius idusának 22-ik napján, Róma építésének 785 ik évében. Aláírva: „Capel tisztviselő.”

KOHLBAUER FERENCZ.

* Utóhang a „Politikai Divatok”-hoz. Jókai Mór összes műveinek nemzeti diszkiadásából karácsonyra újabb sorozat fog megjelenni. A tíz kötetben, a mely az idén már a második series lesz Jókai gyűjteményes munkáiból, meg fog jelenni egyebek közt a „Politikai Divatok” is, a melyeket a Koszorus író most utóhanggal is el látott. Ez az epilógus azonkívül, hogy a regény történetére vonatkozó érdekes részleteket tartalmaz, elmond egy eddig teljesen ismeretlen epizódot az 1861-iki esztendőből, a melynek két hőse: Jókai Mór és a mostanában annyit szereplő: gr. Zichy Nándor. A historiai bécsi utóhangot, a melylyel most már a „Politikai Divatok” még értékesebb regénynyé válik, lapunk mai számában reprodukáljuk.

* A Szalai-Baróti féle „Magyar nemzet történetéből” most jelent meg a harmadik füzet, mely a germánok, az avarok és a frank-szlávok Magyarországon való uralmának tárgyalása után áttér a magyarok és történetére, különösen pedig a magyar nemzet eredetének és őshazájának ismertetésére. A szöveg most is kiválóan egyszerű és világos stílusával, mely menten minden tudományos sallangtól, forrásidézettől, czillagos jegyzettől stb. tisztán a művelt nagy közönséget és nem a történet-tudósok szűk körét tartja szem előtt. A füzet illusztratív díszre pedig ezuttal is oly gazdag, hogy e részben még magyar vállalat nem multa felül. A füzetben foglalt képek közül kiemeljük az osztrák férfiak és osztrák nők két csoportképét, melyek a néhai Pápai Károly 1888-9-iki tanulmányutja alkalmával eszközölt eredeti fólvetel nyomán készültek és melyek még reprodukálva nem voltak. Nagyon érdekesek az ugor néptípusok rajzai is, valamint a magyarok őshazájáról való tájképek. A szövegbe nyomtatott képeken kívül a kiadásig még két külön mellékletet nyújt: az egyik a Traján-oszlop domborművének két részlete látható: „Traján seregével átkél a Dunán” és „Haroz a rómaiak és dákok közt.” A másik egy rendkívül sikerült, szingazdag ábrázolata Szent István koronájának, talán a legjobb ohromolitografikus munka, mely eddigelő magyar műhelyből kikerült. Maga a külön mü-melléklet bolti ára is háromszor akkora, mint az egész füzeté, mely 30 kr-ért kapható minden könyvkereskedésben. A mü előfizetési ára: negyed évre 6 füzet 1 frt 80 kr, fél évre 12 füzet 3 frt 60 kr, 1 évre 24 füzet 7 frt 20 kr.

* Az 1848-49-iki magyar szabadságharcz története czimú nagy illusztrált munkából most jelent meg a 25-ik füzet melyben Gracza György Jellasics beütésének előzményeit mondja el. Megkapóan szép részlete a fejezetnek az a jelenetleírása, midőn az országgyűlés szász küldöttsége szept. 9-én csaknem kiereszkalotta a királyi kihallgatást. Ez volt utolsó találkozás a nemzetnek királyával, aztán kezdődött a végzet-szerű összefutás, az élethálál harc. A füzet

képei a következők: Orosz katonaság, a szabadságharcz nevezetesebb magyar szereplői a polgári osztályból. Bem a bécsi barikádoknál, (egykoru rajz) Görgey Arhur a sereg élén, (Ered. tije az 1848-49-iki orosz. erekiye muzeumban) Gnykóp Latour és Zichy gróf kivégeztetéséről. — Egykoru rajz.) Ivánka Imre honvédezerede — 1848-iki arczképe) A szabadságharcz nevezetesebb női szereplői (egykoru arczképek után,) Gróf Lamberg Ferencz, a horvát hadak vonulása a Balaton mellett. — (Eredetiye a bécsi csász. udv. muzeumban.)

TÁVIRATOK.

Válság — kilátásban.

Budapest, december 5. (Saj. tud. táv.) Egészen komoly és megbízható forrásból vesszük a hirt, hogy az egyházpolitikai javaslatok szentesítésének késése a politikai helyzetet ismét válságba döntik. Ez a válság azonban nem a kormány helyzetének bizonytalanságában áll, mert a kormány nagyon is biztos abban, hogy az adott viszonyok között mit kell tennie. Wekerle legutóbbi bécsi utjáról azzal jött haza, hogy az egyházpolitikai javaslatok okvetlenül és mentől hamarabb szentesítés alá kerülnek. Hogy ez mind máig nem történt meg, ez a helyzetet csaknem tarthatatlanná teszi, különösen pedig alkalmas arra, hogy a kormány és a kormány mellett a korona tekintélyét lejárassa. E kettő közül természetesen a kormány egyiket sem akarja s ehhez képest elhatározása ez:

A jövő hét első napjaiban letárgyalják az indemnytit. Ha a szentesítés addig sem jön meg, a kormány egyértelmű megállapodása és pártjának dhajtása értelmében föl fogja vetni a kabinetkérdést. Nem a saját érdekei szempontjából, hanem az országéból, amelynek semmi esetre sincs javára a helyzet bizonytalansága, ez a folyton tartó kétes helyzet, amelyben dolgozni nem lehet s amelyben csak a szenvedélyek működnek.

Lehet azonban, hogy addig, az indemnitásig, a szentesítés megjön. Annál jobb. Legalább sorra kerül a másik két egyházpolitikai javaslat. Akkor a kormány ezt a két javaslatot fogja fölhasználni a politikai helyzet tisztázására.

Igy vagy úgy, a tisztázás azonban a jövő hét folyamán a legnagyobb valószínűség szerint meg fog történni.

Bécs, december 5. (Saj. tud. táv.) A tőzsdén nagy mozgalmat keltett a következő budapesti távirat: „Ő Felsőge az egyházpolitikai törvényjavaslatokat holnap szentesíteni fogja, mire a Wekerle-kabinet holnapután beadja lemondását. A magyar papirokban az árnyatlás beállott.”

Nem győzte várni.

Békés-Csaba, december 5. (Saj. tud. táv.) Békés-Szent-Andráson Kerekes Sándor jómódu polgár felakasztotta magát, levelet hagyva hátra, melyben öngyilkossága okául azt adja, hogy meghal, mert a polgári házasságot soká szentesítik. Kerekes régen eljegyezte mátkáját, kivel csak a polgári házasság útján egyesülhetett volna.

Fejedelmi személyek utazása.

Bécs, december 5. (Saj. tud. táv.) György görög király és Olga királyné, valamint György trónörökös holnap, csütörtök este 9 órakor a nyugati vasut külön vonatával Athenba utaznak. — Mária Alexandra román hercegnő és nővére Alexandra szász-koburg hercegnő tegnap este szülőik látogatására Coburgba utaztak.

A német birodalmi gyűlés megnyitása.

Berlin, decz. 5. (Saj. tud. távirata.) A birodalmi gyűlés megnyitása a királyi kastély lovagtermében ma ment végbe, melyen 200 képviselő volt jelen. A császár feltette fővegét és elolvasta a trónbeszédet. Azok a helyek, melyek a társadalom gyöngébb osztályainak megoltalmazására vonatkozó törvényjavaslat előterjesztéséről szólnak, élénk helyesléssel fogadtattak. A trónbeszéd a tőzsdetörvény és a tisztességtelen verseny megakadályozására vonatkozó törvényjavaslat előterjesztését kilátásba helyezte. Az európai békekilátásokra vonatkozó mondatot a császár emelkedett hangon olvasta fel. A trónbeszéd után háromszorosán éltették a császárt.

Szocialisták a civillista ellen.

Brüsszel, decz. 5. (Saj. tud. táv.) A szocialista képviselők a kamarában nyilatkozatot olvasnak fel, s kijelentik, hogy a civillista ellen fognak szavazni, mert annak megszavazása köztársasági meggyőződésükkel ellenkezik, és mert a civillista nagyon megterheli a költségvetést. Ezen összeggel 7000 elhagyott munkást lehetne ellátni.

Lesseps haldoklik.

Páris, december 5. (Saj. tud. táv.) Az öreg Lesseps haldoklik, ágyánál családja összegyűlt, elkészülve a katasztrófára.

Dementi.

Tiflis, december 5. (Saj. tud. táv.) Essadi bey itteni török főkonzul a török kormány útján hozzá beérkezett hivatalos jelentések alapján megczáfolja azon, az európai lapokban közölt hírt, hogy a szultán a sussani és tokati kerületekben előfordult véres események megvizsgálására bizottságot nevezett volna ki.

Beteg nagyherceg.

Pétervár, december 5. (Saj. tud. táv.) Mihailovics Sándor nagyherceg súlyosan megbetegedett. Dr. Betauson udvari orvos San-Remoba utazott a nagyherceghez.

A pétervári nagykövet bucsuja.

Pétervár, december 5. (Saj. tud. táv.) Wolkenstein gróf eddigi itteni osztrák-magyar nagykövet a tegnapi nap folyamán a császári ház több tagja által bucsukihallgatáson fogadtatott. A gróftól és nejét tegnap Xenia Alexandrowna nagyhercegnő is kihallgatáson fogadta.

A katolikosz.

Pétervár, decz. 5. (Saj. tud. távirata.) Az örmény katolikosz legközelebb ide érkezik az új csárnak hódolatát bemutatni.

KÖZGAZDASÁG.

= Törökországba vitt áruk védjegyei. Előfordult, hogy a török vámhivatalok oly külföldi áruknak bebocsátását, melyek török arczképeket, mecseteket vagy török kézvonást ábrázoló cím-czédulákkal voltak ellátva, azon oknál fogva nem akartak a határon átbocsátani, mert azokat hamisítottaknak tekintették, ily vámkezelési nehézségek elkerülése czéljából a konstan inápoli osztrák-magyar nagykövetség kivívóinkra és gyárosainkra ajánlatosnak tartaná, ha oly esetben, midőn áruikat oly új és az eddig használttól eltérő védjeggyel vagy cím-czédulával kívánják ellátni, melynek minősége ellen esetleg a jel-

zett oknál fogva kifogások merülhetnek fel, azokat előzetesen a nagykövetséghez küldjék meg, hogy ennek alapján az illetékes török hatóságokhoz intézett megkeresés útján megállapítható legyen, vajon az ily védjegyek és cím-czédulák ellen a vámhivatalok részéről nem fog-e nehézség tétetni. Az aradi kereskedelmi és iparkamara erről az érdekelteket a kereskedelemügyi miniszter megbízásából ezenel értesíti.

= Romániába bevihető gyógyszerkülönlegességek újabb jegyzékét adta ki a kereskedelemügyi miniszter. A román határon bevinni megengedett tizenhat francia különlegesség jegyzékét az érdeklődők betekintheik az aradi kereskedelmi iparkamara irodájában 5717. szám alatt.

Budapesti áru és értéktőzsde.

Gyenes és Balog orég jelentése.

Budapest, december 5.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékeltten kínáltak, a vételkezdő tartózkodó volt, az irányzat csendes lett, elkel 18,000 mm. változatlan áron. Eladások:

	mmásza	kilogramm	frt
Tiszavidéki	400	82.	6.90
"	800	81.5	6.95
"	700	81.5	6.92½
"	100	81.	6.86
"	200	80.	6.80
"	200	82.	6.87½
"	150	79.	6.87½
Fehérmegyei	2200	79.7	6.80
"	800	79.	6.75
"	1000	80.	6.82½
Ó-Becsei	3400	79.7	6.85
"	2800	79.3	6.85
Bácskai	00	80.	6.02½
Felső-tiszai	400	80.5	6.75
Zab	100	6.15	6.10
"	100	6.10	6.10
"	200	6.15	6.10

Határidőüzlet: Amerikából ma lanyhább árfolyamokat jelentettek, mire a mi tőzsdénken is lanyhán indult az üzlet ma buzában, s tekintettel a gyenge üzletmenetre így zárult is. Tengeri szintén lanyhábban indult s gyenge vásárlási kedv mellett lanyhán zárult. Zab és rozs igen gyengén kerestettek, s ezért valamivel lanyhábban zárultak.

Zárul 12 órakor.

Buza márczius-április 1894 . . .	7.11—7.12
Buza szeptember-október 1894 . . .	6.77—6.78
Tengeri május-június 1894 . . .	5.68—5.70
Tengeri őszre . . .	6.12—6.14
Zab márczius-április 1894 . . .	6.02—6.04
Zab őszre . . .	6.02—6.04
Káposztarepeze . . .	11.—11.10

Külföld: New-York: buzára ¼-½ lanyhább, tengerire ½—szilárdabb, Chicago: buzára ¼-½ lanyhább, tengerire ½ szilárdabb, Páris, London Liverpool szilárd.

Értéktőzsde: Ma tőzlet valamivel lanyhábban indult, de később az élénkebb vásárlási kedvre nemzetközi papirok némi emelkedést mutattak, míg helyi papirok csakély kereslet mellett változatlanok.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	397.70
Magyar hitelrészvény	492.50
Osztrák államvasut	275.25
Rima-Murányi	391.—
Déli vasut	110.—

= Budapest-köbányai sertés-kereskedelmi csarnok. 1894. évi decz. hó 4-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 42.—43. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kg-ron felüli súlyban) 43.—44. krig. Fialat közép (pkint 251—320 krig súlyban) 43.5—44. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kigr. terjedő súlyban) 43.—44. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig. — Közép (pkint 220—280 kigr. súlyban) 42.5—43. krig. — Könnyű (pkint 220 kigrig terjedő súlyban) 42.—44. krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 krig. felüli súlyban) 42.—42.5 krig. Közép (páronkint 220—260 kigr. súlyban) 42.—42.5 krig. — Könnyű (páronkint 220 kigrig terjedő súlyban) 39.—41. krig. Sertés létszám 1894. decz. hó 2-án volt készlet 132,985 darab. 1894. decz. hó 3-án felhajtott: 1785 darab. 1894. decz. 3-án elszállított: 4622 drb. 1894. decz. 4-én maradt készletben 130,148 drb. — A hízott sertés üzletirányzata: Lanyha.

Szészüzet.

— Deczember 5. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szósz 53.—, kisüzben 58.50 hordó nélkül per 100 liter ½ belesértv. 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, december 5. d. u. 5 óra.

F	a	J	Irányzat	100 kg. ár	100 kg. ár
				frtól	frtig
Buza bászai uj				6.80	6.85
Buza tiszavidéki				6.85	6.90
Buza pestvidéki				6.80	6.85
Buza fehérmegyei				6.80	6.8
Buza bácskai				6.70	6.85
Rozs uj, I-ös rendű				5.30	5.35
Rozs uj, II-ös rendű				5.2	5.30
Arpa takarmány				5.60	6.—
Arpa égetni való				6.25	6.80
Arpa sörfőzde				7.15	7.85
Zab				5.90	6.2
Tengeri bászai				5.40	5. 0
Tengeri másnemű				5.80	5. 0
Káposzta-repcze bászai				—	—
Köles				8.—	8.80
Buza szept.-okt.				7.12	7.18
Buza márcz.-ápr.				6.80	6.82
Buza máj.-jun.				—	—
Rozs szept.-okt.				—	—
Tengeri jul.-aug.				—	—
Tengeri aug.-szept.				—	—
Tengeri októberre				—	—
Zab márcz.-ápr.				6.14	6.06
Zab szept.-okt.				—	—
Káposzta-repcze aug.-szept. 1894.				10.95	11.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. deczember 5.

Magyar aranyjárdék 4%	123.70
Magyar koronajárdék 4%	97.80
Magyar arany 4½%	123.—
Magyar ezüst 4½%	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	125.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.35
Magyar italmegváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.—
Osztrák papírjárdék	99.75
Osztrák járdék ezüst	99.75
Osztrák járdék arany	124.25
Korona járdék	100.—
1880-ki államsorsjegyek	155.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1050.—
Magyar hitelbank részvény	492.—
Osztrák hitelintézet részvény	39.80
Osztrák-magyar államvasut	891.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.92
Német birodalmi márka	61.—
London	124.55
Páris	49.60

Aradvárosi

Evadberlet
65. szám.

színház.

Havibberlet
5. szám.

Csütörtökön, 1894. december 6-án

A Zsidónő.

Drámai dalmű 5 felvonásban. Irta: Scribe. Fordította:
Ormay Ferencz. Zenéjét szerző: Halévi.

SZEMÉLYEK:

Brogni Ferencz bibornok, a templariusok nagymestere	Csatár Gy.
Arnold, herceg	Sólyom L.
Isabella, hercegnő	Reviczky E.
Teobald, polgármester	Hunyady J.
Eleazár, ékszeráros	Mezey M.
Rachel, leánya	Sugár A.

Kezdetre 7 órakor.

IDEGENEK NEVSORA.

— Deczember 5. —

Három király szálloda: Tóth Albert tisztartó, Ábrány. Skonda László jegyző, Pleskuza. Szondy Géza lelkész, Szentleányfalva.
Vasúti szálloda: Vanea József gör. kath. lelkész, Balázsfalva. Bolboca Miklós gör. kath. lelkész, Körösbánya.

KIS LOTTO.

Brünni:

3, 13, 21, 16, 33.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

12300/1894.

Hirdetmény.

Az 1895. évi egyenes adó kivetési munkálatok foganatba veendőik lévén, felhivatik Arad sz. kir. város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótlán bemondásokkal tévutra vezeti, vagy munkájokban bármi módon akadályozza, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a értelmében 1—50 forintig terjedhető bírsággal lesz sújtandó.

Felhivatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókövetés alapjául szolgáló vallomási ivatek, melyek ingyen, vétbizonyítvány mellett az adóügyi osztályban vehetők át, az

alább kitűzött határidők alatt, a polgármester megbízásából, Kilényi János adóügyi alszámvivőnél, a saját érdekéből beadni el ne mulassza, és pedig:

A házbérjöveldmi vallomásokat 1894. év folyamán keletkezett új házakra vonatkozólag f. é. december 30-ig.

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó és az 1894. év folyamán keletkezett üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmü haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásokat 1895. évi januárius 30-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó meghatározott évi vagy havi fizetést élvezők évi vagy havi illetményeikre vonatkozó vallomásait, — továbbá a tőkekamat-adó tárgyát képező kamat vagy életjáradékra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 15-ig.

Az általános jövedelmi pótladó kiszámításánál levonandó, ingatlanokra betáblázott és a folyó évben tényleg kifizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 31-ig, vétbizonyítvány ellen.

Az eb-adóra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január hó 8-ig.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek jövedelmeikre vonatkozó vallomásaikat 1895. évi márczius 30-ig.

A fent érintett vallomások pontos beadása a felek érdekében lévén, megjegyeztetik, hogy az adótárgyaknak az adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkárosítása czéljából való eltitkolása az 1883. XLIV. t.-cz. 100. §-a értelmében 1—500 forintig terjedhető bírsággal von maga után.

Arad sz. kir. város tanácsának 1894. november 10-én tartott üléséből.

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,10	4,00	1,37
Csaba	2,23	5,55	4,35
Kétegyháza	2,54	6,18	5,08
Lökösháza	3,12	—	5,26
Kurtics	3,28	6,37	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,55	6,10

Arad—Budapest.

	d. e.	reggel	este
ARAD indul.	11,30	8,20	9,45
Sofronya	11,48	—	10,02
Kurtics	11,58	8,38	10,16
Lökösháza	12,14	—	10,35
Kétegyháza	12,37	9,03	11,—
Csaba	1,28	9,25	11,45
Szolnok	4,31	11,22	3,00
BUDAPEST érkezik	7,35	1,20	6,30

Erdély felé.

	d. e.	reggel	d. e.	este
ARAD indul.	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovác	2,44	6,46	4,42	—
Gyórok	3,15	7,07	5,03	—
Paulis	3,32	7,18	5,14	—
Radna-Lippa	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	4,30	7,58	5,56	—
Berzova	4,50	8,14	6,12	—
Tótvárad	5,21	8,38	7,41	—
Soborsin	5,40	8,56	7,00	8,51
Piski	—	11,04	9,38	—
Gyulafehérvár	—	12,51	11,25	11,18
Tövis érkezik	—	1,20	11,54	11,40

Erdély felől.

	éjjel	éjjel	este
Tövis indul.	3,36	8,19	1,35
Gyulafehérvár	3,59	4,04	2,14
Piski	5,05	6,05	3,59
Soborsin	6,33	8,21	4,00
Tótvárad	—	8,40	4,21
Berzova	—	9,09	4,50
Konop	—	9,25	5,09
Radna-Lippa	7,29	9,58	5,47
Paulis	—	10,11	6,02
Gyórok	—	10,25	6,18
Glogovác	—	10,48	6,47
ARAD érkezik	8,10	11,00	7,00

Arad—Csaba—Nagyvárad.

	reggel	délut.
ARAD indul.	5,18	8,56
Sofronya	5,31	4,18
Kurtics	5,44	4,45
Lökösháza	6,00	5,13
Kétegyháza	6,18	6,13
Kigyós	6,31	6,37
Csaba	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—

Nagyvárad—Csaba—Arad.

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul.	—	4,25
Csaba	7,09	7,12
Kigyós	7,24	7,25
Kétegyháza	7,47	7,39
Lökösháza	8,14	7,58
Kurtics	8,38	8,15
Sofronya	8,58	8,27
ARAD érkezik	9,10	8,42

Arad—Temesvár.

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul.	6,20	11,35	5,00
Uj-Arad	6,31	11,59	5,21
Németságh	6,49	12,24	5,47
Vinga	7,08	12,52	6,14
Orczifalva	7,20	1,09	6,34
Merczifalva	7,31	1,25	6,52
Szt.-András	7,48	1,44	7,12
TEMESVÁR érkezik.	8,01	2,10	7,39

Temesvár—Arad.

	reggel	d. e.	éjjel
TEMESVÁR indul.	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,46	1,41	9,29
Merczifalva	9,04	1,59	9,48
Orczifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,26
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD érkezik.	10,43	3,44	10,55

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

	d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA indul.	8,00	6,40
Simánd	8,31	7,11
Kisajend-Erdőhegy	9,20	7,55
Székudvar	9,38	8,11
Sikló	9,51	7,26
Ottlaka	10,5	8,40
Elek	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik.	10,38	9,12

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

	reggel	d. e.
KÉTEGYHÁZA indul.	5,17	8,03
Elek	5,30	3,23
Ottlaka	5,40	3,36
Sikló	5,51	3,50
Székudvar	6,03	4,06
Kisajend-Erdőhegy	6,24	4,39
Simánd	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik.	7,14	5,40

Mezőhegyes—Kétegyháza.

	reggel	este
MEZŐHEGYES ind.	7,05	8,30
Kamarásmaj.	7,17	8,42
Nesze	7,25	8,52
Kovács-háza	7,42	9,10
Bánhegyes	8,04	9,38
M.-Bodzás	8,25	9,55
Bánkut	8,37	10,09
KÉTEGYHÁZA érkezik.	8,55	10,30

Kétegyháza—Mezőhegyes.

	délután	reggel
KÉTEGYHÁZA ind.	3,00	5,16
Bánkut	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	3,40	5,49
Bánhegyes	4,02	6,06
Kovács-háza	4,25	6,23
Nesze	4,39	6,35
Kamarás-maj.	4,48	6,43
MEZŐHEGYES érkezik.	5,00	6,55

Arad—Szeged.

	reggel	d. e.	d. u.
ARAD indul.	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	5,24	9,22	4,49
Pécska	5,43	9,36	5,13
Battonya	6,12	10,01	5,47
Tompa	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	7,22	11,00	7,21
Nagy-lak	7,39	11,15	7,43
Apátfalva	8,01	11,35	8,09
Makó	8,26	11,58	8,51
Kis-Zombor	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik	9,33	1,00	10,10

Szeged—Arad.

	d. u.	este	reggel
SZEGED indul.	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	3,12	6,45	5,16
Makó	3,35	7,04	5,43
Apátfalva	3,55	7,23	6,02
Nagy-lak	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	4,32	7,59	6,39
Mezőhegyes	5,08	8,27	7,10
Tompa	5,32	8,40	7,35
Battonya	5,45	9,01	7,48
Pécska	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	6,23	9,38	8,27
ARAD érkezik	6,45	10,00	8,50

Arad—Gurahonoz.

	reggel	d. u.	d. u.
ARAD indul.	6,40	5,23	12,30
Ótvenes	6,56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	7,02	5,45	1,08
Uj-Szt-Anna	7,24	6,07	2,00
Világos	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyarád	7,53	6,36	2,52
Pankota	8,04	6,47	3,26
Apatelek	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	8,47	7,30	5,03
Bokszeg-Beél	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	9,38	8,20	6,53
Almás-Alosill	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik.	10,20	9,02	8,00

Gurahonoz—Arad.

	reggel	d. u.	reggel
GURAHONCZ indul.	4,20	3,10	4,25
Almás-Alosill	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin.	5,05	3,56	5,59
Bokszeg-Beél	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	5,56	4,47	7,40
Apatelek	6,06	4,57	8,00
Pankota	6,42	5,32	9,20
Muszka-Magyarád	6,48	5,38	9,32
Világos	6,55	5,45	9,50
Uj-Szt-Auna	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	7,39	6,29	11,10
Ótvenes	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik	8,00	6,50	11,43

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul.	8,55	7,35
Csermő érkezik	9,55	8,35

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul.	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál egy 700 frt évi fizetéssel kapcsolatos irodai segéd-tiszti állás választás útján betöltendő lévén, azokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi II. t.-cz. 19. §-ban megjelölt minősítéssel bírnak, felhívom, hogy pályázati kérvényüket folyó évi december hó II. ig hozzám benyujtsák.

Arad, 1894. évi november hó 22.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

23806/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Piski állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetik.

A bérlet 1895. évi május 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1898. évi április hó 30-áig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a borítékon «Ajánlat a piskii pályavendéglő bérletére» felirattal ellátott ajánlatok lepecsételve 1895. évi márczius hó 15-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség I. osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 100 frt azaz egyszáz forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1895. évi márczius hó 14-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1894. október hó 9-én.

Az üzletvezetőség.

3034/1894. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a város által létesítendő árvaház felépítésével kapcsolatos munkáknak elvállalása iránt folyó évi december hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: I. az összes munkákra nézve 71368 frt 96 kr. II. munkanemek szerint: 1. föld-, kőműves-, kőfaragó-, palafedő-, csementmunkákra s az izoláló rétegek szállítására nézve 48815 frt 31 kr; 2. üveges munkákra nézve 941 frt 39 kr; 3. ácsmunkákra nézve 5272 frt 80 kr; 4. mázó és szobafestő munkákra 1324 frt 90 kr; 5. bádigos munkákra nézve 2523 frt 4 kr; 6. lakatos munkákra nézve 6891 frt 50 kr; 7. asztalos munkákra nézve 5600 frt 2 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. A munka nemek szerint külön-külön való vállalkozásra nézve írásbeli és szóbeli ajánlatok egyaránt tehetők; az összes munkáknak együttesen való elvállalása iránt azonban csak írásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el, melyek az árlejtési eljárás megkezdése előtt nyújtandók be. A munkanemek szerinti árlejtéseknél az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s ugy ezen, valamint az összes munkákra nézve benyújtandó zárt ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokban a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek, tervek és költségvetések a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1894. november hó 26-án tartott üléséből.

Kiadta
Löcs Rezső
aljegyző.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1884. évi 39523. sz. a kelt intézménye alapján az 1894. évben fizetett III-ad osztályú kereseti adóösszegnek azon minimuma, mely Arad szab. kir. város területén lakó iparosokat és kereskedőket iparhatósági megbízottakká leendő megválasztásra képesíti, 15 frtban lévén megállapítva, — az 1885. évi 52211. sz. a kibocsájtott magas miniszteri rendelet értelmében s figyelemmel az 1884. XVII. t. cz. 169. és 172. §§-aiban foglaltakra, Arad város területén 20 és az aradi járás részére szintén 20 iparos és kereskedő választandó mint iparhatósági megbízott, kik működésüket 1895. évi január hó 1-én kezdendik meg.

Az aradvárosi I-ső foku iparhatóság mellé a hivatkozott törvény 169. §., az aradi járás szolgabírósa mellé a 172. §. értelmében 20—20 iparhatósági megbízottnak s 4, esetleg 8 póttagnak a város háza földszinti kistermében megejtendő választására f. évi december hó 22 ik napjának d. e. 10 órája kitűzetik, mire az érdekelte helybeli kereskedő és iparos urak minél számosabban leendő megjelenésre felhivatnak.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság, 1894. november 15-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

1068/94. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a vásártéri honvédhuszár laktanya folyósójának csementlapokkal való burkolása, az árnyékszéknek csementöntvényen való ellátása, valamint az ugyanott levő nagy istállóban s a beteglőistállóban csement vakolatnak készítése iránt f. é. december hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár 744 frt 10 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők. Arad sz. kir. város gazdasági széke 1894. évi december hó 8-án tartott üléséből.

Kiadta:

Löcs Rezső,
aljegyző.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9—o2

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhírre tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenként: 28 évi törlesztésre 8% a melyből tőke törlesztésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre 7 1/2%, melyből tőke törlesztésre 1 1/2% fordítatik. 32 évi törlesztésre 7% a melyből a tőketörlesztésre 1% számmoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat különbözet megtérítése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.

21877/1894.

Hirdetmény.

Ezennel közhírre tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybevéltési árakat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetmény a városház kapuján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

A városi tanács.

2437/1894. pm.

Hirdetmény.

Közhírre teszem, hogy a vértanu szobor kerítésének tervezetere nyitott pályázat következtén benyújtott pályamunkák közül a pályabíró-ság az első díjat: «Észnek hódol az érc» ; a másodikat: «A munka szorgalma» ; a harmadikat a «Kemény» jeligés pályamunkáknak ítélte. Ezzel kapcsolatban a díjat nem nyert pályamunkák beadót felhívom, hogy pályamunkáikat a folyó évi december hó 15-ig hivatalomban átvenni sziveskedjenek.

Ezen határidő eltelte után a jeligés levelek elégtetnek, a pályamunkák pedig a városi rajziskola rajzgyűjteményéhez csatoltatnak.

Arad, 1894. évi november hó 25.

Salacz Gyula.

kir. tanácsos, polgármester.

Női, férfi és gyermek fehérneműek.

Kilényi C. és Társa

Arad, Andrassy-tér 20. (Arena épület.)
A „kék golyó“-hoz.

A közeledő saison változás beálltával bátorkodunk a nagyrabecsült köszönetet, valamint mélyen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy női divat kézmű, rövidáru norinbergi és fehérnemű ezikkéből álló raktárunkat az

őszi és téli idényre

mindennemű ujdonságokkal dusan felszereltük, v. m.: legjobb minőségű mosásban színtartó parohetek, casánok és flanellek, téli szövetek, Jäger alsó ruházat, harisnyák, keztyűk, sapkák, karmantyuk, posztó és berliner kendők.

Nemkülönbön legjobb gyártmányú vászon, chiffon, canavász, eszivat és asztal-neműekben, mely ezikké mint olcsó ár tekintetében minden versenyt fölülmunkalnak.

Midőn az eddig irányunkban tanusított becses pártfogást megköszönjük, kérjük azt a jövőben is fenntartani, miért is mint eddig, szolid és pontos kiszolgálást biztositunk. Becces pártfogásért esd

812.

teljes tisztelettel

Kilényi C. és Társa.

Utazó és kézi bőröndök.

Női és férfi sapkák, gyermekruhák. Szőnyegek és paplanok.

Gyapjú és pamut keztyűk és harisnyák.